

'S-GRAVENHAGE, 10 April 1960.

KABINET

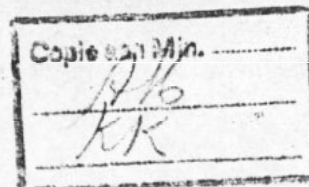
367

Ref. No. 3675

AAN: MIN VOOR UNIEZ EN OVERZ RIJKSD

Fotocopie nr: 23398

955
CODETELEGRAM

FC

Plaats van afzending: DJAKARTA.

Datum van afzending: 10-4-50

Inhoud (Paraphrase) —

Datum van ontvangst: 10-4-50

GEHEIM

Voor van Maarseveen mede voor Drees en Stikker.

Generale Staf rapporteert mij heden als volgt:

- A. Situatie Makassar: in ochtenduren 9 April werd sleutel van Ned. territoriaal munitiemagazijn te Makassar onder gewapende pressie door Abdul Azis opgeëist. Hierbij rond volgende aantallen munitie ontvreemd: 80.000 Vickers mitrailleurpatronen, 70.000 Bren (lichte mitrailleur) patronen, 80.000 Stenpatronen en 200 granaten voor 2inch mortieren. Inmiddels werd sleutel van dit magazijn weer terugontvangen. Overigens toestand Makassar stad onveranderd rustig. Uit Pare door Ned. troepen commandant O. Indonesie een tirailleur peloton van eerste compagnie van eerste bataljon infanterie aangetrokken voor verlichting wachtdiensten. Aantal meelopers sinds vorig resume onveranderd, dus gemiddeld 125 man op straat, waarbij conclusie en algemene indruk van Ned. troepen commandant O. Indonesie als neergelegd in lid D van resume d.d. 8 April (zie mijn 361) onverminderd van toe passing is. In verband met godsdienstplichten Pasen werd op 9 April van 6 tot 12 uur consignatie troepen opgeheven.
- B. Op 5 April per Zuiderkruis groep afvloeiend personeel van 2de bataljon infanterie ex-Padang vertrokken naar Makassar. Groep is sterk circa 400 man O. Indonesiers plus gezinnen, in kader reorganisatie KNIL niet genegen overgang Apris doch afvloeiing eigen landstreek O. Indonesie, waartoe eerst opgevangen doorgangskamp Makassar ter administratieve afwikkeling. Bedoelde groep zonder wapens verplaatst. Loop ochtend 9 April Zuiderkruis aangekomen rede Makassar, debarkatie zeer rustig verlopen. Stemming dezer groepen uitstekend ondanks stromende regen bij debarkatie. Opvarenden aan boord reeds een en ander vernomen nopens situatie Makassar. Indruk deze troepen sympathiek staan tegenover optreden Azis, gedragen zich voorshands gedisciplineerd. Groep plus gezinnen ondergebracht Mutuangin kampement en kampement Boomstraat te Makassar. Opvallend voor stemming deze groep dat te 17.00 uur reeds een peloton militairen ex-Zuiderkruis vrijwillig gereed voor overnemen wacht.
- C. Dppr troepancommandant O. Indonesie zijdens agent KPM Makassar vernomen, dat ingaande 10 April 16.00 uur geen KPM schip meer in

-2-

Ter beveiliging van code-verbindingen zijn o.a. de volgende punten van belang:—

1. Op een codetelegram mag telegrafisch niet in open taal geantwoord worden.
2. Over de inhoud van een codetelegram mag niet met verwijzing naar dat telegram per telefoon gesproken worden.
3. Dossiers, welke codetelegrammen bevatten (ook in paraphrase), dienen veilig opgeborgen te worden.
4. Kladpapier, carbonpapier en dergelijke verband houdende met codetelegrammen dienen verbrand te worden (versnipperen is niet voldoende).
5. Afschriften van paraphrasen van codetelegrammen en mogen uitsluitend door de afd. Verbindingen vervaardigd worden.

Kenmerk: Hirschfeld 367.

© NA, archief Minkol., codetel. 19504

http://resources.huygens.knaw.nl/indonesischebetrekkingen1945-1969/Nederlands-indonesischeBetrekkingen1950-1963/Document/16593

C O D E T E L E G R A M

- haven. Alle schepen dezer maatschappij gederouteerd. Op ~~de~~betreffend verzoek om inlichtingen door agent geen antwoord zijn directie ontvangen. In havencomplex vindt laden en lossen normaal doorgang.
- D. Reacties buiten Makassar in gebied NIT. Geen nieuwe gezichtspunten sedert vorig resume.
- E. Reacties in gebieden buiten NIT onveranderd rustig doch veel belangstelling.
- F. In ochtend 9 April werd door Ned. troepencommandant O. Indonesie uit handen Abdül Azis fotocopie ontvangen van door hem buitgemaakte documenten. Inhoud documenten in kort neerkomt op wijze waarop NIT dient geliquideerd. Argumentatie hierbij van Lt. Kol. Mokoginta gericht aan fungerend Chef Staf Weermacht Apris en gedateerd 1 Febr. 1950. Volgens bekomen inlichtingen werden exemplaren dezer fotocopieën mede overhandigd aan NIT Reg., milobsteam Makassar en internationale pers. Voor legerleiding bestemde fotocopie wordt heden 10 April circa 10.00 uur ex-Makassar per B 25 plane hier ingewacht. Milobs Cartwright op 9 April ex-Makassar naar Djakarta vermoedelijk in verband met bovenbedoelde documenten.
- G. Gedateerd op 9 April te 11.00 uur werd door coordinator team 9 volgend telegram via militaire kanalen aan Millexboard Hotel des Indes gezonden: "From team 9. Ref. previous request dated 8 April for Unci to come to Makassar. Government of East-Indonesia requests most urgently immediate arrival of Unci in Makassar, situation more precarious. Please cable expected time of arrival Djakarta coordinator." Volgens opvatting Ned. troepencommandant O. Indonesie, bovenaangehaald telegram te zien i.v.m. indicaties geplande landingen zijdens Apris op Zuid-Celebes, waardoor toespitsen gespannen situatie.
- H. Op datum 9 April te 18.00 uur A 2 bericht ontvangen van Ned. troepencommandant O. Indonesie, dat Bontekoe en Waikelo volle kracht onder weg naar Balikpapan.
- I. Op 9 April 21.30 uur ongeevalueerd bericht van Ned. troepencommandant O. Java, dat Bontekoe met vrouwen en kinderen bataljon Worang teruggereepen Surabaya.
- J. I.v.m. onderhavige kwestie nog volgende bericht van Ned. troepencommandant O. Java ontvangen: evaluatie B O "Door NIT affairs thans binnen RIS conflict ontstaan tussen legerleiding en Reg. Legerleiding aanvankelijk niet accoord handhaving Worang, doch verplaatsing door Sukarno doorgezet. Bij uitbreken conflict rede Makassar wilde Sultan Worang terugroepen, waarmede President wederom niet accoord. Naar aanleiding daarvan Sultan op 6 April portefeuille ter beschikking gesteld, hetgeen niet aanvaard door

GEHEIM

C O D E T E L E G R A M

Sukarno. Hierna twistgesprek Sultan contra Sukarno, waarbij situatie O. Java belangrijke rol."

- K. Avond 9 April nog volgende berichten terzake van Ned. troepencommandant O. Java ontvangen:
1. Op 9 April 12.00 uur op rede Surabaya gearriveerd KPM schip Woinggapoe. Reeds Apris troepen aan boord, sterkte, onderdeel en herkomst onbekend. Dit schip zal 10 April ochtend meren om troepen ex-Surabaya in te nemen, sterkte en herkomst onbekend. Voor verscheping ex-Surabaya naar Makassar komt in aanmerking bataljon Brandjangan van brigade Suramad. Volgens evaluatie B 3 bericht heeft commandant van bovengenoemd bataljon opdracht ontvangen om op 10 of 11 April per vliegtuig in burger Makassarwaarts begeven.
 2. Met KPM schip van Ribeeck zal ex-Surabaya zo spoedig mogelijk 100 man cpm vertrekken.
 3. Uit scheepvaartkringen medegedeeld totale verscheping ex-Surabaya en Semarang 3.000 man.
- L. Door legerleiding in avond van 9 April verhoogde waakzaamheid gelast voor alle Ned. troepen commando's."
- Voor beoordeling punten G, H en I verwijs ik naar het telegram over mijn gesprek met de Sultan op 9 dezer. Het verslag van de Generale Staf werd op 10 dezer te 12.00 uur afgesloten.

HIRSCHFELD 367.

LV/EP.